

Indvandring og integrering – danske erfaringer

Torben M Andersen
Institut for Økonomi
Aarhus Universitet

Perspektivmeldingseminar om innvandring og integrering

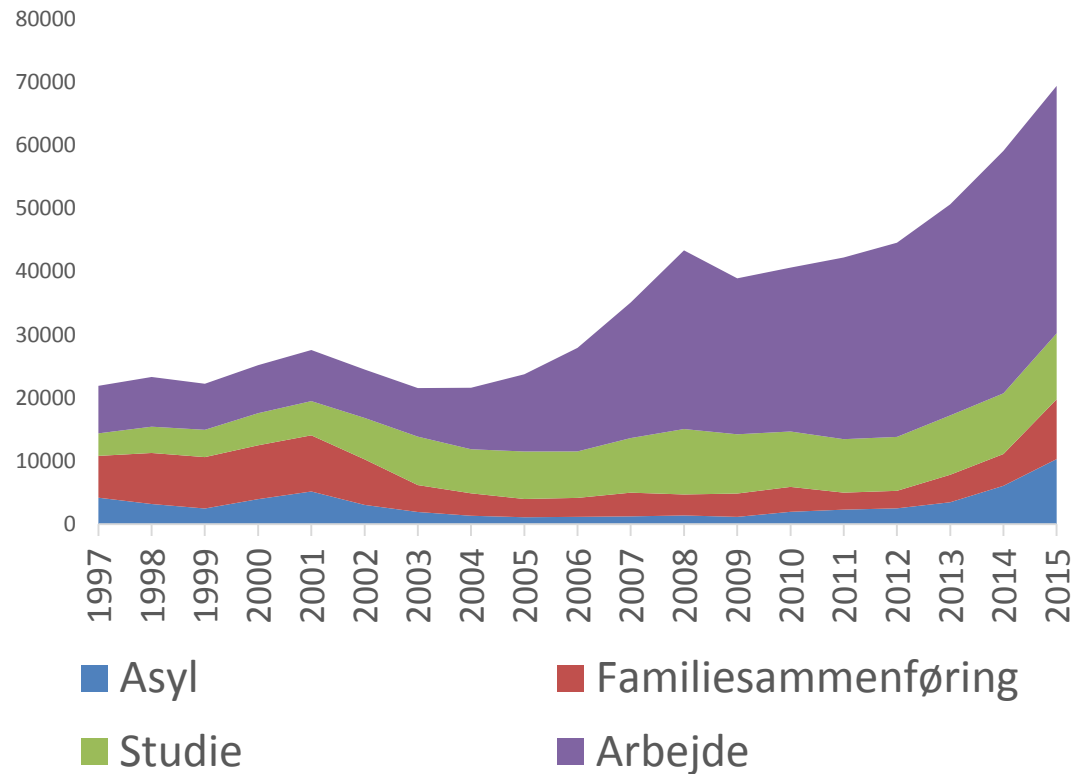
Oslo 7. juni 2016

Indvandring og velfærdssamfund

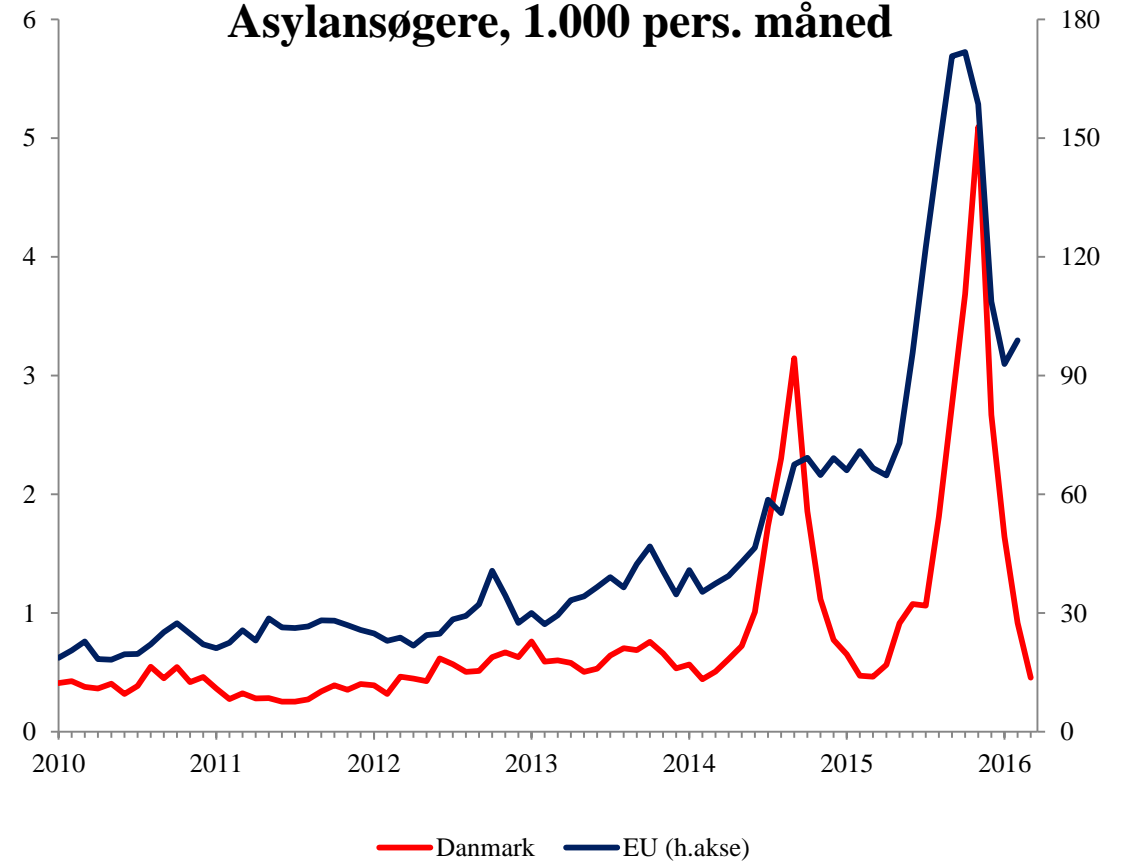
- Kan universelle velfærdsordninger fastholdes med øget indvandring?
- Opretholdelse af høj beskæftigelse og lav lønspredning (ingen working poor)
- "Værnsregler" for velfærdsordningerne:
 - Strammere indvandringsregler
 - Optjeningsprincip
 - Lavere/differentierede ydelser (migrationsstrøm; beskæftigelsesincitament)
- Effekter for de offentlige finanser

Indvandring til Danmark

Indvandring

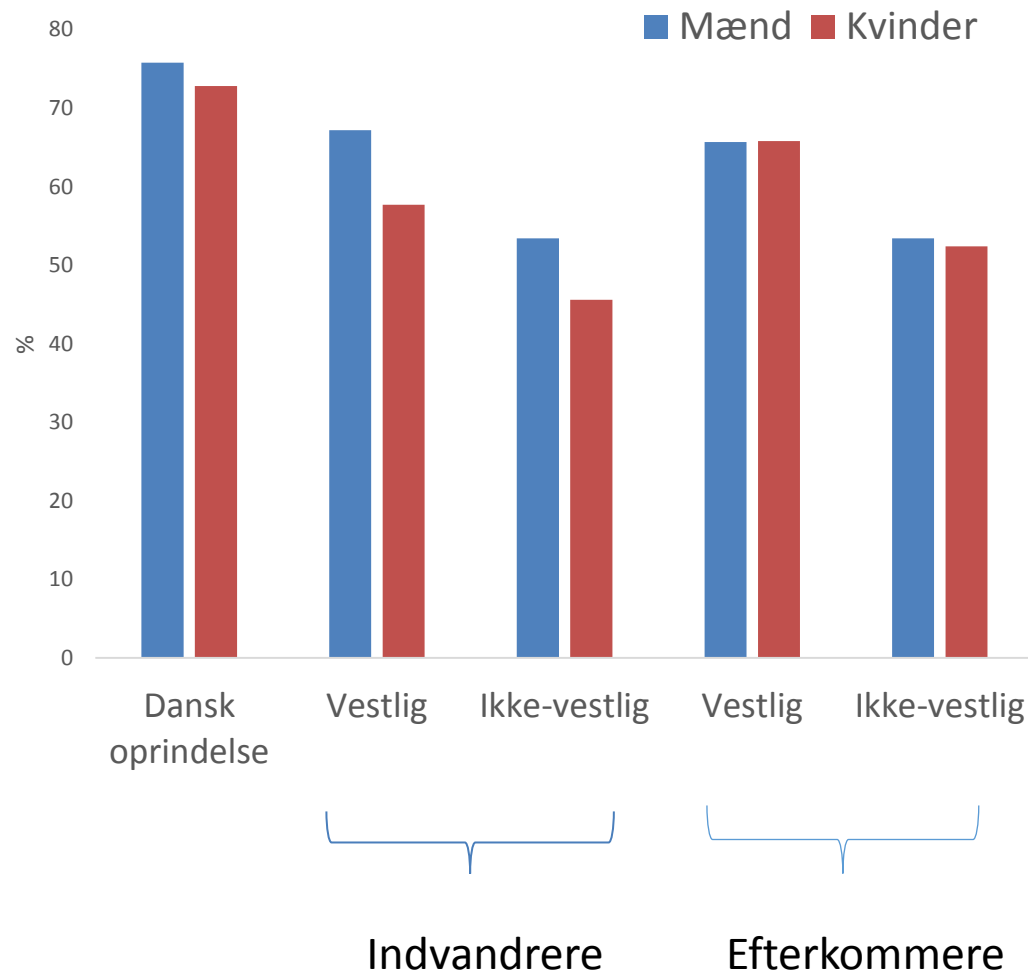

Asylansøgere, 1.000 pers. måned

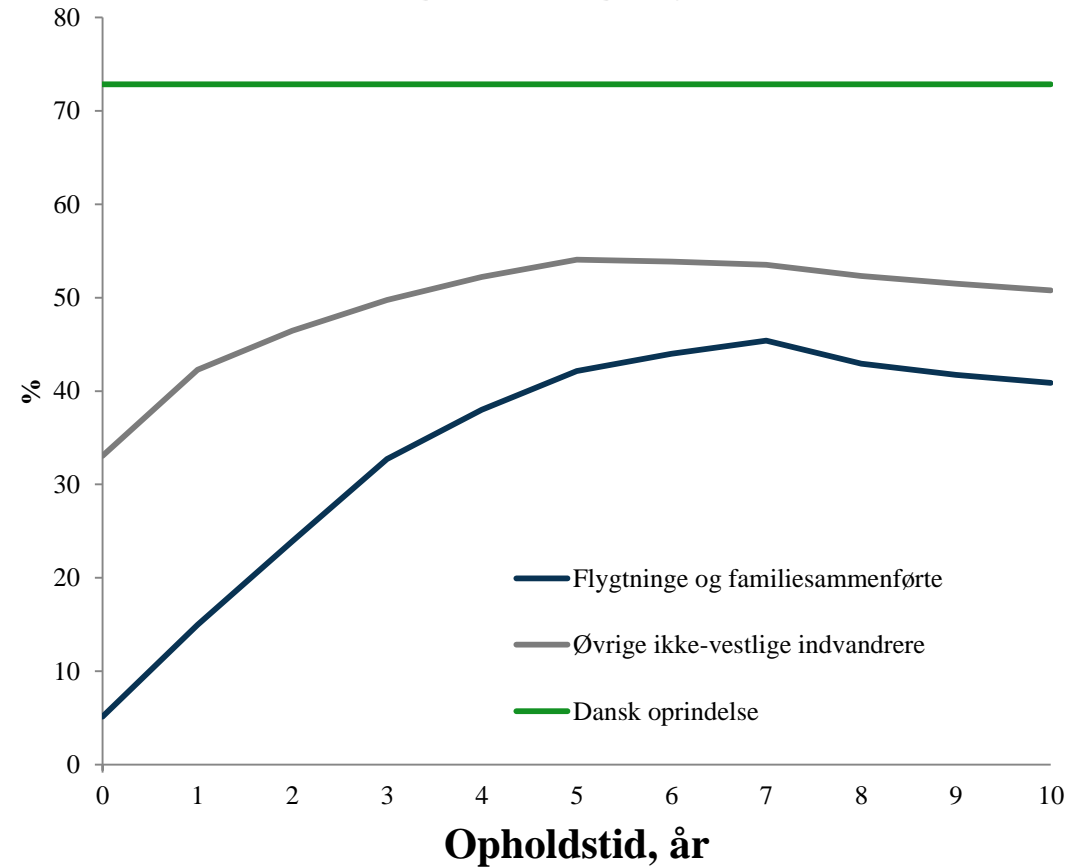

Arbejdsmarked

Beskæftigelsesgrader

Beskæftigelse og opholdstid

Indvandringsregler

- Opstramninger inden for/til grænserne af konventionerne
- Opholdstilladelse
 - Kortere varighed
 - 2 år for flygtninge med konventionsstatus
 - 1 år for flygtninge med beskyttelsesstatus
 - Stramning af regler for inddragelse af opholdstilladelse

Indvandringsregler II

- Familiesammenføring
 - 2002: Stramning af tilknytningskrav + 24 års regel
 - Udskydelse af retten til familiesammenføring til tre år
- Permanent opholdstilladelse – seneste ændringer
 - Opholdskrav: fra 5 til 6 års lovligt ophold i Danmark.
 - Karensperioderne forlænges i forbindelse med visse typer af kriminalitet.
 - Øgede krav til dansk (dansk prøve 2)
 - Beskæftigelseskrav: mindst 2 år og 6 måneder inden for de sidste 3 år (tidligere 3 år inden for de sidste 5 år)
- Statsborgerskab
 - Øgede krav (beskæftigelse/selvforsørgelse; dansk. Indfødsretsprøve; ikke kriminalitet)

Ydelser - integrationsydelse

- Ændrede principper – opholdstidskrav/optjeningsprincip
- Kontanthjælp/integrationsydelse
 - Bopæl i Danmark 7 ud af de sidste 8 år for at få kontanthjælp = velfærdssamfundets "basisydelse"
 - Ellers integrationsydelse (tillæg for bestået danskprøve)
 - Integrationsydelse er 50% (enlig) - 80% (enlig med barn) af kontanthjælpen
- Kontanthjælpsloft – loft over sum af kontanthjælp, boligstøtte og særlig støtte
- Beskæftigelseskrav: Minimum beskæftigelse 225 timer per år for at fastholde den fulde kontanthjælp
- Lignende regler 2002-2011, genindført 2015/16

Ydelser - børnechecken

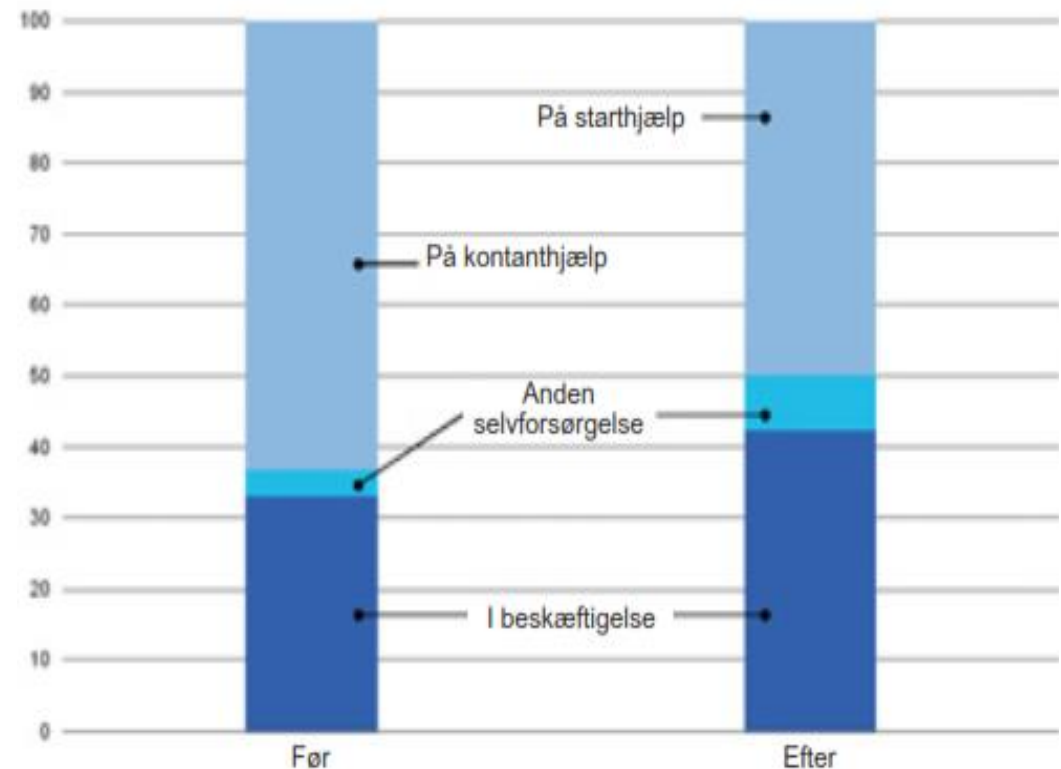
Børne- og ungeydelse:

- Inden for de seneste ti år har haft bopæl/arbejde i Danmark i
 - 6 måneder for at få 25% af ydelsen
 - 1 år for at få 50% af ydelsen
 - 1½ år for at få 75% af ydelsen
 - og mindst 2 år for at få den fulde ydelse
- Ordningen er to gange (2011 og 2013) blevet underkendt af EU-domstolen for at være i strid med sammenlægningsprincippet – administrativ praksis ændret for EU/EØS borgere

Arbejdsmarkedsvilkår

- Lav beskæftigelse - årsag?
 - Incitamentsproblem (set i forhold til normer, traditioner)
 - Misforhold mellem løn og kvalifikationer
- Effektstudier af lavere ydelser (starthjælp)
 - Positiv beskæftigelseseffekt
 - Lavere indkomst/fattigdom
 - Særligt for enlige

Starthjælp indført 1/7 2002 - Effekt efter 52 måneder (Nov. 2006)

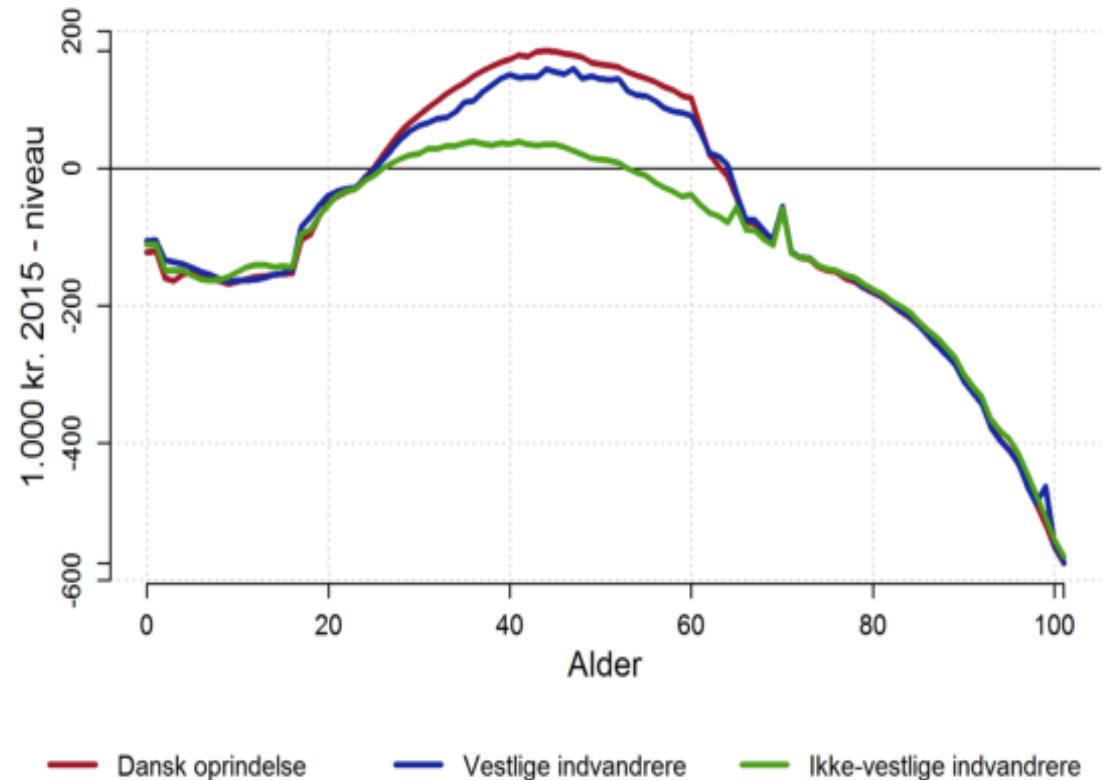
Arbejdsmarked – efterspørgsel

- Mange ordninger; løntilskud (trappemodel) m.m.
- 2016: Trepartsaftale – mål: beskæftigelsesgrad = 50% for flygtninge/indvandrere
 - Fokus på erhvervs-/kompetenceprøvning
 - Flygtninge er som udgangspunkt job-parate
 - Større job-fokus i integrationsprogram
 - Integrationsgrunduddannelse (IGU)
 - To-årig for 18-40 årige
 - Ansættelse til elevløn < minimumsløn
 - Erhvervserfaring/sprog/uddannelse
 - Bonus til virksomhederne

Offentlige finanser

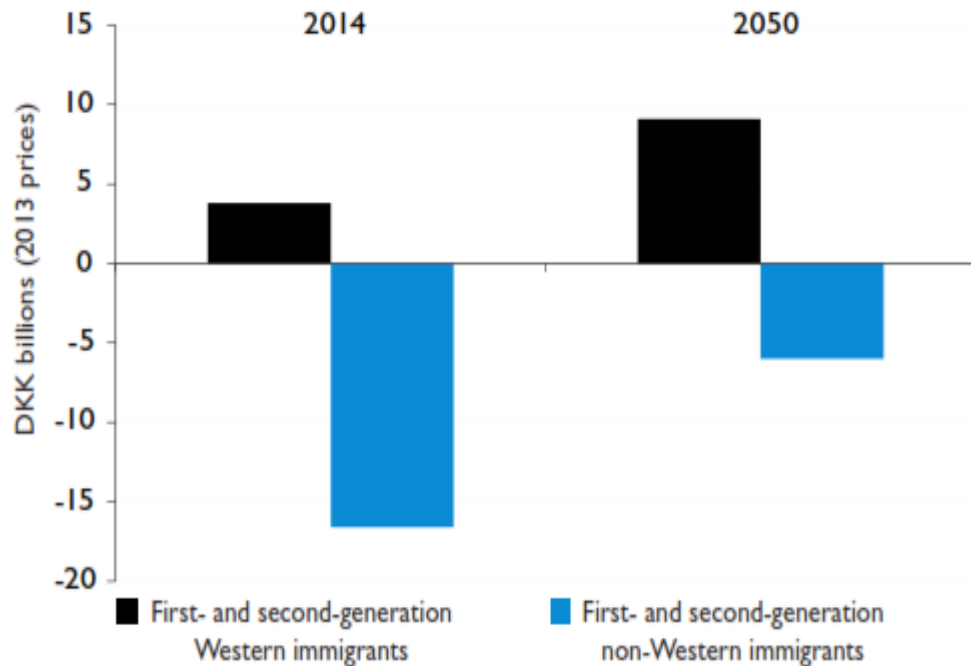
- Effekter for offentlige finanser afhænger kritisk af
 - Alder ved indvandring
 - Beskæftigelsesgrader
- Stor forskel på tværs af indvandrergrupper

Aldersfordelt nettobidrag til offentlige finanser per person, 2015

Offentlige finanser

Indvandring og offentlige finanser

Effekt af flere flygtninge:

Permanent 5.000 flere flygtning årligt: -9,25 mia. kr.

Midlertidig stigning 20.000 personer (2016-26):

- Uændret serviceniveau pr. bruger -2,25 mia. kr.

- Lavere serviceniveau pr. bruger 1,50 mia. kr.

Konklusion

- Afskærmning af velfærdsrettigheder
 - Strammere indvandringsregler
 - Differentierede ydelser (optjeningsprincip)
- Arbejdsmarked og beskæftigelse
 - Øget fokus på beskæftigelse
 - Accept af større lønspredning?